অধ্যায় ৮ : গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওগ

অধ্যায় গাঁথনি

৮.১ উদ্দেশ্য

৮.২ পৰিচয়

৮৩ মহশ্বেৰ নওগ: জীৱন আৰু কৃতি

৮.৪ গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওগ

৮.৪.১ গদ্যশলৌৰ বশৈষ্ট্য

৮.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৮.□ অধিক জানিবলৈ

৮.□ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

৮.□ আহি প্রশ্ন

৮.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতৰি সৰ্বাধনিায়ক' হচিাপে গণ্য কৰা মহশ্বেৰ নওগৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পর্কে জানবি পাৰবি।
- গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওগ আৰু তওঁৰ গদ্যশলৌৰ বশৈষ্ট্য সম্পর্কে অৱগত হ'ব।

৮.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত আপুনি লোক-সংস্কৃতবিদি পণ্ডতি লীলা গগৈৰ সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি অসমীয়া মূল পাঠ আৰু সাধাৰণ আলোচনাৰ সম্পর্কে অধ্যয়ন কৰিলে। এইটো অধ্যায়ত আমি একধোৰে সাহত্যিকি, গৱষেক, লোক-সংস্কৃতবিদি, সম্পাদক আৰু শক্যিাবদি অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতৰি সৰ্বাধনিায়ক' হচিাপে গণ্য কৰা মহশ্বেৰ নওগৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পর্কে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব। লগতে গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওগ আৰু তওঁৰ গদ্যশলৌৰ বশৈষ্ট্য সম্পর্কে ধাৰণা লাভ কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে।

৮.৩ মহশ্বেৰ নওগ: জীৱন আৰু কৃতি

অসমৰ সমাজ জীৱনত মহশ্বেৰ নওগৰ স্থান লখেত ল'বলগীয়া। লক্ষ্মীনাথ বজেবৰুৱা, বাণীকান্ত কাকতি, বৰিঞ্চিকিুমাৰ বৰুৱাৰ সুযোগ্য উত্তৰাধকিাৰী ড° মহশ্বেৰ নওগে অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতকি ভাৰতীয় প্রক্ষোপটত প্রতষ্ঠিা কৰাৰ ক্ষত্রেত আজীৱন কাম কৰি গ'ল। অসমীয়া সাহত্যিৰ বুৰঞ্জী প্রণতো, বজি্ঞ মানসন্মত ৰূপত

শঙ্কৰদৰে আৰু তওেঁৰ সময়ৰ সূক্ষ্ম গৱষেক, পাঠসমীক্ষাৰে পুৰণা পুথা সম্পাদনা, পুৰণা চত্িৰকলা, সংগীত, নৃত্যৰ প্ৰণালীবদ্ধ অধ্যয়নৰ মাজৰেে ভাৰতীয় বদ্িব□সমাজত আগত তুলা ধৰোঁতা, সাংস্কৃতকি ইতহিাসৰ বচিক্ষণ পণ্ডতি, অসম আৰু ভাৰততত্ত্ব অধ্যয়নৰ নতুন দশি উন্মোচন কৰা মহশ্বেৰ নওেগ এগৰাকী খ্যাতমিন্ত কৰওি। ইয়াৰ উপৰা অসম সাহত্িয সভা, অসম অকাডমেী, গুৱাহাটী বশ্বিবদ্যিালয় আদা অনুষ্ঠান-প্ৰতষ্ঠিানৰ লগত ঘনষ্ঠি সম্পৰ্কৰে বচিক্ষণ সাংগঠনকি দক্ষতাৰ পৰচিয় দয়িা ড° মহশ্বেৰ নওেগ যথাৰ্থতে অসম মাতৃৰ এগৰাকী সু-সন্তান, সাধক আৰু নষ্ঠিাৱান সৰ্বেক। প্ৰাচ্যতত্ত্ববদি এইজনা পণ্ডতিৰ জন্ম হয় ১৯১৫ চনৰ ১৩ ছপ্েতম্বেৰ তাৰখিে, শৰ্বিসাগৰৰ কমাৰফদীয়া গাঁৱত। দখিৌ নপৈৰীয়া এই কমাৰফদীয়া গাঁৱৰ সংস্কৃতবিান পৰৱিশে আৰু সুন্দৰ প্ৰাকৃতকি পৰৱিশেৰ মাজত মহশ্বেৰ নওেগৰ শশৈৱ পাৰ হছেলি যদওি আৰ্থকি দশিৰপৰা পৰয়িালটোে সুচল নাছলি। কন্িতু আৰ্থকি সমস্যাৰ মাজত পঢ়া-শুনা কৰওি তওেঁ ১৯২৬ চনত কইেবাটাও বষিয়ত লটোৰ নম্বৰসহ মট্রেকি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তাৰ পছিত তওেঁ কটন কলজেত বজি্ঞান শাখাত নামভৰ্তি কৰি ১৯৩৪ চনত প্ৰথম বভিাগত ইণ্টাৰমডিয়িটে পাছ কৰে আৰু ইংৰাজী বষিয়ত অনাৰ্চ লৈ কটন কলজেতে পঢ়বিলৈ ধৰে।

বি. এ. পঢ়ি থকা কালছোৱাতে তওেঁ গুৱাহাটী এ. এছ. এল. ক্লাৱ নামৰ এটা অনুষ্ঠানত জড়তি হয় আৰু সাহত্িয সাধনাতোে সমানে আত্মনয়িোগ কৰে। ১৯৩৯ চনত বি. এ. পাছ কৰি তওেঁ আৰ্থকি সমস্যাৰ বাবে শৰ্বিসাগৰ ছোৱালী স্কুলত শক্ষিকতা কৰবিলৈ লয়। কাৰণ, ইংৰাজীত এম. এ. পঢ়বিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কতিাপ-পত্ৰ গোটোৱা আৰু কলকিতাত পঢ়বিলৈ যাবলৈ প্ৰয়োজনীয় টকা তওেঁৰ নাছলি। সয়ে মাহলিী ৭৫ টকা দৰমহাৰে শক্ষিকতা কৰি কছিু ধন ৰাহি কৰি তওেঁ প্ৰাইভটেকয়ৈে এম. এ. পঢ়াৰ মন কৰছিলি। কন্িতু মূৰকত তওেঁ ইংৰাজীৰ সলনি অসমীয়া বষিয়তহে প্ৰাইভটেকৈ এম. এ. পঢ়ে আৰু ১৯৪৭ চনত এম. এ. পাছ কৰে। সইে সময়ত গুৱাহাটী বশ্বিবদ্যিালয়ৰ অধ্যাপক যশস্বী পণ্ডতি বাণীকান্ত কাকতৰি অধীনত মহশ্বেৰ নওেগে *Sankardeva and His Times : Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam* বষিয়তে গৱষেণা আৰম্ভ কৰে। কন্িতু, গৱষেণা আৰম্ভ কৰাৰ কছিুদনিৰ পছিতে বাণীকান্ত কাকতৰি মৃত্যু হোৱাত ড° বৰিঞ্চিকিুমাৰ বৰুৱা মহশ্বেৰ নওেগৰ গৱষেণাৰ গাইড হয়। ১৯৫৫ তওেঁ সন্মানীয় ডক্টৰটে ডগি্ৰী লাভ কৰে।

১৯৪৮ চনৰে পৰা ১৯৭৮ চননৈ ড° নওেগে গুৱাহাটী বশ্বিবদ্যিালয়ৰ অসমীয়া বভিাগত শক্ষিকতা কৰে। গুৱাহাটী বশ্বিবদ্যিালয়ৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰি পাঞ্জাৱৰ পাটয়িালা বশ্বিবদ্যিালয়ত শঙ্কৰদৰে আসনৰ অধ্যাপকৰূপে নযিুক্তি লাভ কৰে আৰু ১৯৮৩ চনৰ ২৮ ফৰ্বেৱুৰাৰীলকৈে সইে আসনত থাকি শঙ্কৰদৰে অধ্যয়নৰ দশিত কাম কৰি যায়। ১৩ ছপ্েতম্বেৰ ১৯৯৫ চনত এইগৰাকী বৰণে্য অসমীয়া, প্ৰাচ্যতত্ত্ববদি পণ্ডতি পৰলোকলৈ গতি কৰে।

সময়ৰ লখেৰে ড° মহশ্বেৰ নওেগ ৮০ বছৰ কাল জীয়াই আছলি। এই সুদীৰ্ঘ সময়ছোৱাত অসম সম্বন্ধীয় এনে এটা বষিয় নাই, য'ত এইগৰাকী ব্যক্তয়িে হাত দয়িা নাই। কৱেল হাত দয়িাই নহয়, য'তইে হাত দছিলি তাতইে প্ৰকাশি উঠছিলি তওেঁৰ অন্তহীন অসমপ্ৰীতি, গভীৰ প্ৰজ্ঞা আৰু যথাৰ্থ গৱষেকৰ একনষ্ঠিতা, পাৰপিাট্য আৰু অন্তদৃৰ্ষ্টি। কুৰি শতকিাৰ চল্লশিৰ দশকত আধুনকি অসমীয়া কবতিাৰ বকিাশৰ পৰ্বতে নওেগে ৰচনা কৰা '*অন্ত্যজা*' কবতিাৰ মাজত তওেঁৰ আধুনকি কবসিত্তাই উজলি উঠছিলি। কন্িতু

পৰৱৰ্তীকালত কবতাৰ সলনি সাৰস্বত সাধনাৰ অন্যান্য দশিৰ প্ৰবর্তি তওঁৰ মনোযোগ একাণপতীয়া হোৱাত বশ্বিই প্ৰাচ্যতত্ত্ববদি ধীমান পণ্ডতি ৰূপহে মহশ্বেৰ নওগক জানবিলৈ পালে। জীৱনজোৰা সাধনাৰে ড° মহশ্বেৰ নওগে আগবঢ়োৱা সাহত্যি-বৰঙণৰি ভতিৰত উল্লখেযোগ্য হ'ল – [ক] জীৱনীমূলক –*শ্ৰীশঙ্কৰদৰে* [১৯৪৯], *Anandoram Dhekial Phookan : Plea for Assam and Assamese* (1982), *জীৱনৰ দীঘ আৰু বাণী [আত্মজীৱনী]*, *Nidhi Leevi Farwell* (1985); [খ] ভাষা-সাহত্যিমূলক – *কবতিাপুথি* – ৰক্তকমল [১৯৪৩], *মুছাফৰিখানা* [১৯৭৪], *Sankardeva and His Times জ্ঞ Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam* (1965), *'কীৰ্ত্তন-ঘোষা আৰু নামঘোষা* [সম্পাদনা], *ভক্তি প্ৰদীপ* [সম্পাদনা, ১৯৪৫], *শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ* [নাটক], *অসমীয়া গীতি সাহত্যি* [১৯৫৮], *অসমীয়া প্ৰমেগাঁথা* [১৯৬১], *অসমীয়া সাহত্যিৰ ৰূপৰখো* [১৯৬২], *সাহত্যি সমীক্ষা* [১৯৬৭], *আধুনকি অসমীয়া সাহত্যি* [১৯৬৭], *বশ্বিবদ্যিালয় ভাষা-ভাষণ-ভ্ৰমণ* [১৯৭৪], *Lakshminath Bezborua : The Sahityarathi of Assam* (1972), *চতাইপৰৰত আৰু চৰ্বি লুইত* আদি [১৯৬৪] [গ] সমাজ-সংস্কৃতি বষিয়ত – ভক্তি ৰত্নাকৰ গ্ৰন্থৰ সম্পাদনা আৰু শ্লোকটীকাৰ ইংৰাজী অনুবাদ, পবত্রি অসম [১৯৬০], পুৰণি অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতি [১৯৫৭], *অসমৰ ধৰ্মৰ ৰুৰঞ্জী : আন্ধাৰ আৰু পোহৰ* [১৯৮৮], *স্বৰৰখোত ৰৰগীত* [১৯৫৮], *Rhythm in the Vaishnava Music of Assam* (১৯৬২), *Sattiya Dances and Their Rhythms* (1973), *Gita-Govinda in the Assamese School of Panting* [কপলিা বা□সায়নৰ সতৈে যুটীয়াভাৱে, ১৯৮৪], *শ্ৰীহস্তমুক্তাৱলী* [সম্পাদনা, ১৯৬৪] আদি। এই বশিাল সাহত্যি-সংস্কৃতমিূলক কৰ্মৰ উপৰি গুৰু চৰতি কথা, অৰুণোদই, বাণীকান্ত ৰচনাৱলী আদি গ্ৰন্থ সম্পাদনাৰ মাজদেি বজি্ঞানসন্মত গ্ৰন্থ সম্পাদনা ৰীতি সুদৃঢ়ভাৱে প্ৰতষ্ঠিা কৰি গছে। বজেবৰুৱাৰ পত্ৰলখো [১৯৬০], বজেবৰুৱাৰ দনিলখো নওগৰ অন্য দুই কৃতত্বি। এক কথাত বজেবৰুৱাক প্ৰতষ্ঠিা কৰাৰ ক্ষত্রেত ড° নওগৰ বৰঙণয়িহৈ সৰহ।

অসমৰ সত্ৰীয়া নৃত্যৰ ৰাষ্ট্ৰীয় স্বীকৃতপ্রিাপ্তৰি ক্ষত্রেত নওগৰ বৰঙণয়িে সৰ্বাধকি। ভাৰতৰ বদি্যায়তনকি ক্ষত্রেত আলোচনা চক্ৰ, বক্তৃতানুষ্ঠান আদতি সবলভাৱে সত্ৰীয়া নৃত্যৰ শাস্ত্ৰীয়ত্ব, ঐতহি্য আৰু মহত্ত্ব প্ৰতষ্ঠিা কৰি, গ্ৰন্থ প্ৰণয়ন কৰি ড° নওগে অসমৰ এই সম্পদটৰি স্বীকৃতৰি বাট কাটি দছিলি।

অভধিান প্ৰণতো হচিাপওে নওগৰ কৃতত্বি কম নহয়। তওঁৰ এখন সৰু গ্ৰন্থ নকিা অসমীয়া ভাষাৰ মাজত অসমীয়া ভাষাৰ কালকিাৰ প্ৰবর্তি সচতেন কৰাৰ প্ৰয়াস মনকৰবিলগীয়া। অভধিান প্ৰণতো ৰূপে অসমীয়া ভাষাৰ বকিাশ আৰু নজিস্বতাৰ প্ৰবর্তি নওগৰ গভীৰ জ্ঞান আছলি। তওঁ চন্দ্ৰকান্ত অভধিানৰ তৃতীয় তাঙৰণৰ মুখ্য সম্পাদক আছলি। আধুনকি অসমীয়া অভধিানৰোৱা অন্যতম সম্পাদক আৰু চলন্ত অভধিানৰোৱা মুখ্য সম্পাদক আছলি।

সাহত্যিৰ বুৰঞ্জী ৰচনা কৰাটোৱে বৰ জটলি কাম। এটা ভাষাৰ সাহত্যিৰ বকিাশৰ আদস্তিৰৰপৰা সাম্প্ৰতকি সময়লৈ– সুদীৰ্ঘ কালৰ সাহত্যিৰ সমীক্ষাৰ বাবে লাগে বস্তিৃত অধ্যয়ন। কন্তিু কৱেল সমীক্ষাই সাহত্যি বুৰঞ্জী নহয়। সাহত্যিৰ বকিাশৰ বভিন্নি যুগস্তৰবোৰ নৰ্ণিয় কৰা তাতোকৈ জটলি কাম। যুগস্তৰবোৰ নৰ্ণিয়ৰ বাবে অধ্যয়নৰ বস্তিৃতৰি সমান্তৰালভাৱে লাগে গভীৰতা; সূক্ষ্ম পৰ্যবক্ষেণ। সাহত্যিৰ বুৰঞ্জীত সকলোৱে যুগৰ সকলোৱে লখেকৰ সকলোৱে সাহত্যিৰ মূল্যায়ন সহজসাধ্য নহয়। কন্তিু প্ৰতটিোৱে যুগৰ

প্ৰতনিধিস্থানীয় লখেকসকলক আৱষ্কাৰ কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম। একদেৰে সাহত্যিৰ ধাৰা নৰূপক কছিু গ্ৰন্থৰ মূল্যায়নো প্ৰয়োজনীয় কথা। এনে আটাইবোৰ কথা ববিচেনা কৰলিে ড° নওেগৰ অসমীয়া সাহত্যিৰ ৰূপৰখো যৰ্থাৰ্থতে তা□পৰ্যপূৰ্ণ। এই গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম তাঙৰণ প্ৰকাশ হছৈলি ১৯৬২ চনত। তাৰ পছিত বৰ্তমানলকৈে এই গ্ৰন্থখনৰ দহটামান সংস্কৰণ প্ৰকাশ হৈ গছৈে। গ্ৰন্থখন কৱেল অসমীয়া বষিয়ৰ ছাত্ৰ আৰু শক্ষিকৰ বাবইে নহয়, অসমীয়া সাহত্যিৰ পাঠকৰ বাবওে হাতপুথৰি লখেীয়া।

অসমীয়া সাহত্যিৰ ৰূপৰখো প্ৰকাশ হোৱাৰ আগতে দৱেন্দ্ৰনাথ বজেবৰুৱা, ডম্বিশ্বেৰ নওেগ, সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আদি পণ্ডতিে সাহত্যি বুৰঞ্জী ৰচনা কৰছিলি। সইেসকল লখিকৰ লগত ড° নওেগৰ দৃষ্টভিংগীৰ পাৰ্থক্য সততে চকুতপৰা। এই পাৰ্থক্য প্ৰকাশভঙ্গীৰ পাৰ্থক্য, বচিাৰ ধাৰাৰ পাৰ্থক্য। অৱশ্যে মন কৰবিলগীয়া যে, গ্ৰন্থখন ১৯৬২ চনত প্ৰথম তাঙৰণ ওলোৱাৰ পছিত কবোটাও সংস্কৰণ ওলাই গছৈে যদওি ১৯৬২ পছিত সময়খনিৰি সাহত্যি নওেগে সংযোগ কৰা নাই।

W অগ্রগতি নৰীক্ষণ

প্ৰ□□□ নং □ : মহশ্বেৰ নওেগৰ পএিইচ. ডি.ৰ গৱষেণাৰ বষিয় কি আছলি?

.....
.....

প্রশ্ন নং ২ : অসমীয়া সাহত্যিৰ ৰূপৰখো গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম তাঙৰণ কতেয়িা প্ৰকাশ হছৈলি?

.....
.....

৮.৪ গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওেগ

অসমীয়া সাহত্যিৰ আধুনকি যুগত যসিকল মনীষীয়ে গদ্য সাহত্যিক এক নতুন বৌদ্ধকি উচ্চতালৈে উন্নীত কৰছিলি, তওেঁলোকৰ ভতিৰত ড° মহশ্বেৰ নওেগৰ স্থান বশিষেভাৱে উল্লখেযোগ্য। সাহত্যিকি, গৱষেক, সমালোচক, সাংস্কৃতকি ইতহিাসবদি আৰু ভাষাবদি হচিাপে তওেঁৰ পৰচিয় বহুমুখী হ'লওে গদ্যকাৰ হচিাপে তওেঁৰ অৱদান বশিষে মনোযোগৰ দাবীদাৰ। তওেঁৰ গদ্যচন্তিাৰ ভতিৰত একলেগে পোৱা যায় গভীৰ অধ্যয়ন, সুসংহত যুক্তবিোধ, সাংস্কৃতকি সচতেনতা আৰু ভাষাৰ পৰশীলতি ব্যৱহাৰ। তওেঁ কৱেল তথ্য উপস্থাপন কৰা লখেক নাছলি; ববং প্ৰতটিো বষিয়ক ঐতহিাসকি, সামাজকি আৰু সাংস্কৃতকি পটভূমৰি সতেে সংযোগ স্থাপন কৰি পাঠকৰ সন্মুখত এক বস্তিৃত চন্তিাজগত মুকলি কৰছিলি। সইেবাবইে তওেঁৰ ৰচনাসমূহ পঢ়লিে কৱেল জ্ঞান আহৰণ নহয়, বষিয়বস্তুৰ অন্তৰ্নহিতি তা□পৰ্য উপলব্ধি কৰাৰোে সুযোগ লাভ হয়। অসমীয়া গদ্যৰ যি বৌদ্ধকি ধাৰা হমেচন্দ্ৰ গোস্বামী, বাণীকান্ত কাকতি আৰু সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাৰ হাত ধৰি গঢ় লৈ উঠছিলি, মহশ্বেৰ নওেগে সইে ধাৰাক অধকি সুসংগঠতি আৰু গৱষেণামূলক ৰূপ দান কৰছিলি। মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যৰ এক উল্লখেযোগ্য বশৈষ্ট্যি হ'ল বষিয়বস্তুৰ প্ৰতি তওেঁৰ দৃষ্টভিংগী। তওেঁ কোনো

বষিয়ক পৃষ্ঠস্থ ৰূপত চাবলৈ আগ্ৰহী নাছলি। সাহত্যি, সংস্কৃতি, ইতহিাস, ধৰ্মীয় পৰম্পৰা, লোকজীৱন অথবা ভাষাৰ বকিাশ—যি ক্ষত্রেতইে তওঁ কলম ধৰি থাকক, তাৰ ভতিৰত নহিতি থকা গভীৰ স্তৰসমূহ অনুসন্ধান কৰাৰ এক স্বাভাৱকি প্ৰৱণতা লক্ষ্য কৰা যায়। এই অনুসন্ধি□সু মনোভাৱইে তওঁৰ গদ্যক সাধাৰণ আলোচনা অথবা বৰ্ণনাৰ সীমা অতক্রিম কৰি গৱষেণামূলক সাহত্যিৰ পৰ্যায়লৈ উন্নীত কৰছি। বশিষেকৈ অসমীয়া সংস্কৃতৰি উ□পত্তি, বষ্যৈণৱ আন্দোলনৰ বকিাশ, সত্ৰীয়া ঐতহি্যৰ প্ৰসাৰ আৰু মধ্যযুগীয় সাহত্যিৰ বশৈষ্ট্যি সম্পৰ্কীয় আলোচনাত তওঁ যি বশি্লষেণী দৃষ্টৰি পৰচিয় দছি, সয়ো আজওি গৱষেকসকলৰ বাবে পথপ্ৰদৰ্শক হচিাপে ববিচেতি হয়। বষিয়ৰ গভীৰতালৈ প্ৰৱশে কৰাৰ সময়তোও তওঁ ভাষাক কতেয়িাও দুৰ্বোধ্য কৰি তোলা নাছলি; বৰং জটলি চন্তিাকো সহজ আৰু সুস্পষ্ট বাক্যবন্যিাসৰ মাধ্যমৰেে প্ৰকাশ কৰছিলি। এইখনিতিে তওঁৰ ভাষাশলৈীৰ কথাও বশিষেভাৱে উল্লখে কৰবি লাগবি। মহশ্বেৰ নওগৰ গদ্যত এক অনন্য মাৰ্জতিতা লক্ষ্য কৰা যায়। শব্দচয়নত অযথা আড়ম্বৰ নাই, অথচ ভাষা কতেয়িাও নীৰস নহয়। শল্পৈকি সৌন্দৰ্য আৰু বৌদ্ধকি গাম্ভীৰ্যৰ মাজত তওঁ এক সুন্দৰ সামঞ্জস্য ৰক্ষা কৰবিলৈ সক্ষম হছৈলি। তওঁ ব্যৱহাৰ কৰা বাক্যগঠন প্ৰাঞ্জল, ছন্দময় আৰু সুসংহত। ফলত পাঠকে গদ্যৰ মাজৰেে আগবাঢ়ি যাওঁতে কৃত্ৰমিতা অনুভৱ নকৰ। ভাষাৰ এই স্বাভাৱকি গতি তওঁৰ ৰচনাক অধকি গ্ৰহণযোগ্য কৰি তুলছি। বশিষেকৈ সাংস্কৃতকি ইতহিাসৰ দৰে বষিয়ত তথ্যৰ আধক্যি থাকলিওে তওঁ সইে তথ্যসমূহক এনদেৰে বন্যিাস কৰছিলি যে পাঠকৰ মনত কতেয়িাও একঘয়েমৈ জন্ম নলয়। গদ্যৰ মাজত যুক্তৰি ধাৰাবাহকিতা আৰু ভাষাৰ প্ৰৱাহ একলেগে চলি থকাৰ ফলত তওঁৰ আলোচনা অধকি জীৱন্ত ৰূপ লাভ কৰ।তওঁৰ সাহত্যিচন্তিাৰ সতৈে অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ সম্পৰ্ক গভীৰভাৱে জড়তি। অসমৰ অতীত, ঐতহি্য আৰু সাংস্কৃতকি স্বাতন্ত্র্যক তওঁ সদায় বস্তিৃত ভাৰতীয় প্ৰক্ষোপটৰ ভতিৰত মূল্যায়ন কৰবিলৈ চষ্টো কৰছিলি। এই দৃষ্টভিংগীয়ে তওঁৰ গদ্যক সংকীৰ্ণ আঞ্চলকিতাৰ সীমাৰ পৰা মুক্ত কৰি বৃহত্তৰ সাংস্কৃতকি আলোচনাৰ অংশ কৰি তুলছি। বশিষেকৈ শংকৰদৰে-মাধৱদৰেৰ অৱদান, বষ্যৈণৱ ধৰ্মৰ সামাজকি প্ৰভাৱ আৰু অসমৰ সামূহকি চতেনাৰ গঠন সম্পৰ্কীয় আলোচনা পঢ়লিে বুজা যায় যে তওঁ ইতহিাসক কৰেল অতীতৰ ঘটনাসমষ্টি হচিাপে চোৱা নাছলি; বৰং বৰ্তমান সমাজৰ গঠনপ্ৰক্ৰয়িা বুজবিলৈ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ মাধ্যম হচিাপে গণ্য কৰছিলি। এই উপলব্ধয়িে তওঁৰ ৰচনাসমূহত এক বশিষে গভীৰতা যোগাইছ, যাৰ ফলত পাঠক কৰেল তথ্যৰ সতৈে পৰচিতি নহয়, বষিয়টোৰ বৃহত্তৰ তা□পৰ্য উপলব্ধি কৰবিলওে সক্ষম হয়। গদ্যকাৰ হচিাপে মহশ্বেৰ নওগৰ আন এক শক্তশিালী দশি হ'ল সমালোচনামূলক দৃষ্টভিংগী। তওঁ কোনো বষিয়ক অন্ধভাৱে গ্ৰহণ কৰা নাছলি আৰু পূৰ্বধাৰণাৰ আধাৰত সদ্ধিান্ত লোৱাতোও বশি্বাস নকৰছিলি। উপলব্ধ তথ্য, ঐতহিাসকি প্ৰমাণ আৰু যুক্তসিংগত বশি্লষেণৰ ভত্তিতি তওঁ নজিৰ মতামত গঢ়ি তুলছিলি। সাহত্যি সমালোচনাৰ ক্ষত্রেত এই বশৈষ্ট্যি বশিষেভাৱে লক্ষ্যণীয়। তওঁ ৰচনাক কৰেল ৰসগ্ৰহণৰ দৃষ্টৰিে মূল্যায়ন কৰা নাছলি; তাৰ সামাজকি পটভূমি, সাংস্কৃতকি তা□পৰ্য আৰু ঐতহিাসকি অৱস্থানকো সমান গুৰুত্ব দছিলি। ফলত তওঁৰ সমালোচনামূলক গদ্যত একাধাৰে

বস্তুনষ্ঠিতা আৰু সংবদেনশীলতা দুয়োটাই দখো যায়। এই বশৈষ্ট্যিই তওেঁৰ লখেনীক স্থায়ী মূল্য প্ৰদান কৰছি।তওেঁৰ গদ্যৰ মাজত গৱষেণাৰ কঠোৰতা থাকলিওে সইে কঠোৰতা কতেয়িাও শুষ্ক ৰূপ ধাৰণ নকৰ। কাৰণ বষিয়বস্তুৰ সতেঁ তওেঁৰ আন্তৰকি সম্পৰ্ক সদায় স্পষ্ট হৈ উঠ। অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতৰি প্ৰতি থকা গভীৰ মমত্ববোধে তওেঁৰ আলোচনা অধকি মানবকি কৰি তোল। বশিষেকৈ লোকসংস্কৃতি, আঞ্চলকি পৰম্পৰা আৰু ধৰ্মীয় আচাৰ-অনুষ্ঠান সম্পৰ্কীয় লখোসমূহত এই দশি স্পষ্টভাৱে অনুভৱ কৰবি পাৰি। তওেঁ লোকজ উপাদানসমূহক কৱেল অতীতৰ স্মৃতি হচিাপে নাচাই সমাজৰ সাংস্কৃতকি অস্তত্বিৰ অবচ্ছিদ্যে অংশ হচিাপে ববিচেনা কৰছিলি। এই উপলব্ধৰি ফলতইে তওেঁৰ গদ্যত ইতহিাস আৰু জীৱনৰ মাজত এক স্বাভাৱকি সংযোগ গঢ় লৈ উঠছি।এই সমগ্ৰ সাহত্যিকি যাত্ৰাৰ মাজৰেে মহশ্বেৰ নওেগে অসমীয়া গদ্যক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰছিলি। তওেঁৰ লখেনীত জ্ঞানচৰ্চাৰ গভীৰতা, বশ্লিষেণৰ সূক্ষ্মতা, ভাষাৰ মাধুৰ্য আৰু সাংস্কৃতকি চতেনা একলেগে মলিতি হৈ এক স্বকীয় ৰূপ লাভ কৰছি। সইেবাবইে তওেঁৰ গদ্য কৱেল এক নৰ্দিষ্ট সময়ৰ সাহত্যিকি সম্পদ নহয়; বৰং অসমীয়া বৌদ্ধকি পৰম্পৰাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দলিলি হচিাপওে ববিচেতি হয়। তওেঁৰ চন্তিা আৰু ভাষাৰ সংমশ্ৰিণে সৃষ্টি কৰা এই গদ্যধাৰাই পৰৱৰ্তী প্ৰজন্মৰ লখেক, গৱষেক আৰু পাঠকক সমানভাৱে প্ৰভাৱতি কৰি আহছি, আৰু এই ধাৰাৰ বভিন্নি দশি অনুধাৱন কৰলিে অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতৰি বস্তিৃত পৰসিৰক নতুন দৃষ্টৰিে চোৱাৰ সুযোগো লাভ কৰা যায়।

৮.৪.১ গদ্যশলৈীৰ বশৈষ্ট্যি

সাহত্যিৰ ইতহিাসত ড° মহশ্বেৰ নওেগ এজন বহুমুখী প্ৰতভিাসম্পন্ন সাহত্যিকি, গৱষেক, সমালোচক, ইতহিাসবদি আৰু সংস্কৃতবিদি হচিাপে বশিষেভাৱে পৰচিতি। তওেঁ অসমীয়া সাহত্যি, সংস্কৃতি, ধৰ্ম, সংগীত, নৃত্য, লোকসাহত্যি আৰু ইতহিাসৰ বভিন্নি ক্ষত্রেত অসামান্য অৱদান আগবঢ়াইছ। বশিষেকৈ গৱষেণাধৰ্মী গদ্য সাহত্যিৰ ক্ষত্রেত তওেঁৰ অৱদান অনন্য। তওেঁ সাহত্যিচৰ্চাক কৱেল আবগে বা কল্পনাৰ মাজত সীমাবদ্ধ নাৰাখি তথ্য, যুক্তি আৰু বজ্ঞৈানকি অনুসন্ধানৰ আধাৰত প্ৰতষ্ঠিা কৰছিলি। সইেবাবে তওেঁৰ গদ্যশলৈী অসমীয়া সাহত্যিত এক স্বকীয় আৰু শক্তশিালী ধাৰা হচিাপে পৰগিণতি হছে।ৈ

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যশলৈী বশ্লিষেণ কৰলিে দখো যায় য তওেঁৰ ভাষা, চন্তিা, উপস্থাপন-পদ্ধতি আৰু গৱষেণামূলক মনোভাৱৰ মাজত এক সুন্দৰ সমন্বয় বদ্যিমান। তওেঁৰ গদ্যৰ মাজৰেে অসমীয়া সাহত্যি আৰু সংস্কৃতৰি অতীত, বৰ্তমান আৰু বকিাশধাৰা সুস্পষ্টভাৱে প্ৰতফিলতি হছে।ৈ

১.তথ্যনষ্ঠিতা আৰু প্ৰামাণকিতা

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যৰ উল্লখেযোগ্য বশৈষ্ট্যি হছেৈ তথ্যনষ্ঠিতা। তওেঁ যকিোনো বষিয় আলোচনা কৰাৰ আগতে বভিন্নি উ□সৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰছিলি আৰু সইে তথ্যসমূহৰ সত্যতা পৰীক্ষা কৰছিলি। বুৰঞ্জী, তাম্ৰশাসন, শলিালপিি, পুথি, লোকসাহত্যি, ধৰ্মীয় গ্ৰন্থ আদি বভিন্নি উ□সৰ পৰা সংগৃহীত তথ্যৰ ওপৰত ভত্তিি কৰয়িইে তওেঁ নজিৰ মতামত আগবঢ়াইছলি। ফলত তওেঁৰ লখোসমূহ নৰ্ভিৰযোগ্য আৰু প্ৰামাণকি হচিাপে স্বীকৃতি লাভ কৰছি।

তওেঁ কতেয়িাও কংোনংো বষিয়ৰ ক্ষত্বেত অনুমান বা কল্পনাৰ ওপৰত নৰ্িভৰ কৰা নাছলি। প্ৰমাণ আৰু তথ্যৰ ভত্তিতি সত্য অনুসন্ধান কৰাই আছলি তওেঁৰ সাহত্যিচৰ্চাৰ মূল লক্ষ্য। এই বশৈষ্ট্যিই তওেঁৰ গদ্যক এক বশিষে গাম্ভীৰ্য প্ৰদান কৰছি।

২.গৱষেণাধৰ্মী মনংোভাৱ

মহশ্বেৰ নওেগ মূলতঃ এজন গৱষেক সাহত্যিকি। তওেঁৰ প্ৰায় সকলংোবংোৰ ৰচনাতইে গৱষেণাধৰ্মী মনংোভাৱ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাইছ। বষিয়বস্তুৰ গভীৰ অনুসন্ধান, তথ্য সংগ্ৰহ, উ□স বশি্লষেণ আৰু তুলনামূলক অধ্যয়নৰ মাধ্যমে তওেঁ সদ্ধিান্তত উপনীত হছৈলি।

অসমীয়া সাহত্যিৰ ইতহিাস, বষে্ণৱ সাহত্য, অসমৰ ধৰ্মীয় আন্দংোলন, লংোক-সংস্কৃতি, সংগীত, নাট্যকলা আদৰি ওপৰত কৰা তওেঁৰ গৱষেণাই অসমীয়া সাহত্যিচৰ্চাক এক নতুন দশি প্ৰদান কৰছি। তওেঁৰ গদ্যত গৱষেকৰ অনুসন্ধি□সু মন সদায় সক্ৰয়ি হৈ থাক।

৩.যুক্তনিষ্ঠিতা আৰু বজৈ্ঞানকি দৃষ্টভিংগী

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যৰ আন এক গুৰুত্বপূৰ্ণ বশৈষ্ট্য হছৈে যুক্তনিষ্ঠিতা। তওেঁ কতেয়িাও ব্যক্তগিত বশি্বাস বা আবগেৰ আধাৰত আলংোচনা আগবঢ়ংোৱা নাছলি। প্ৰতটিংো বষিয়ক তওেঁ যুক্তৰিে বচিাৰ কৰছিলি।

তওেঁৰ আলংোচনাত প্ৰথমে তথ্য সংগ্ৰহ, তাৰপছিত বশি্লষেণ আৰু শষেত সদ্ধিান্ত—এই বজৈ্ঞানকি পদ্ধতি অনুসৰণ কৰা দখো যায়। ফলত তওেঁৰ গদ্যত চন্তিাৰ স্বচ্ছতা আৰু যুক্তৰি দৃঢ়তা স্পষ্টভাৱে পৰলিক্ষতি হয়।

বশিষেকৈ সাহত্যিৰ ইতহিাস, সংস্কৃতি আৰু ধৰ্মৰ ক্ষত্বেত তওেঁ যুক্তবিাদী দৃষ্টভিংগীৰে নতুন ব্যাখ্যা আগবঢ়াইছলি। এই বশৈষ্ট্যিই তওেঁক সমসাময়কি বহু সাহত্যিকিৰ পৰা পৃথক স্থান প্ৰদান কৰছি।

৪.ঐতহিাসকি চতেনা

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যত ঐতহিাসকি চতেনা অতি শক্তশিালী। তওেঁ সাহত্য বা সংস্কৃতকি কতেয়িাও সমাজ আৰু ইতহিাসৰ পৰা পৃথক কৰি চংোৱা নাছলি। সাহত্যিৰ বকিাশ, সমাজৰ পৰৰ্িত্বন, ধৰ্মীয় আন্দংোলন আৰু সাংস্কৃতকি চতেনাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক বচিাৰি উলয়িাবলৈ তওেঁ সদায় চষ্টো কৰছিলি।

তওেঁৰ মতে সাহত্য কংোনংো একক সৃষ্টৰি ফল নহয়; ই সমাজ আৰু ইতহিাসৰ এক প্ৰতফিলন। সইেবাবে তওেঁৰ আলংোচনাত ঐতহিাসকি পটভূমৰি বশিষে গুৰুত্ব দখো যায়।

৪.পাঠ-সমীক্ষাৰ প্ৰয়ংোগ

অসমীয়া সাহত্যিত পাঠ-সমীক্ষা বা Textual Criticism ৰ ক্ষত্বেত মহশ্বেৰ নওেগৰ অৱদান অতুলনীয়। তওেঁ উপলব্ধি কৰছিলি যে সাহত্যিৰ সঠকি ইতহিাস নৰ্িমাণ কৰবিলৈ হ'লে মূল পাঠৰ অনুসন্ধান অতি প্ৰয়ংোজনীয়।

পুথৰি পাঠভদে, ভাষাগত পৰৰ্িত্বন, সংযংোজন-বয়িংোজন আদি সূক্ষ্মভাৱে বশি্লষেণ কৰি তওেঁ বহু গুৰুত্বপূৰ্ণ সদ্ধিান্ত আগবঢ়াইছলি। এই ক্ষত্বেত তওেঁৰ পাণ্ডত্যি আৰু অধ্যৱসায় বশিষেভাৱে উল্লখেযংোগ্য।

৫.বশি্লষেণধৰ্মী আলংোচনা

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যৰ অন্যতম শক্তি হছৈে বশি্লষেণধৰ্মতিা। তওেঁ কৰেল তথ্য উপস্থাপন কৰি ক্ষান্ত নাথাকে; তথ্যৰ অন্তৰ্নহিতি অৰ্থ আৰু তা□পৰ্য বশি্লষেণ কৰে। সাহত্যি, সংস্কৃতি, ইতহিাস বা ধৰ্ম—যকিংোনংো বষিয়তেই তওেঁ কাৰণ-কাৰ্য সম্পৰ্ক বচিাৰি উলয়িাবলৈ চষ্টো কৰে। ফলত তওেঁৰ আলংোচনা অধকি গভীৰ, অৰ্থবহ আৰু জ্ঞানগৰ্ভ হৈ উঠে।

৬.ভাষাৰ বশৈষ্ট্যি

মহশ্বেৰ নওেগৰ ভাষা গাম্ভীৰ্যপূৰ্ণ হ'লওে ই কতেয়িাও দুৰ্বংোধ্য নহয়। তওেঁ ত□সম শব্দৰ সুষম ব্যৱহাৰে ভাষাক মৰ্যাদাপূৰ্ণ কৰি তুলছি। একে সময়তে চলতি অসমীয়া ভাষাৰ সৰলতা আৰু স্বাভাৱকিতাও বজাই ৰাখছি।
তওেঁৰ ভাষা সুসংযত, পৰমিতি আৰু অৰ্থবহ। অযথা শব্দৰ বাহুল্য বা অলংকাৰৰ আধক্যি তওেঁৰ গদ্যত দখো নাযায়। ভাষাৰ মূল উদ্দশ্যে যে ভাবৰ স্পষ্ট প্ৰকাশ, সইে কথা তওেঁ সদায় মনত ৰাখছিলি।

৭.শব্দচয়নৰ নপিুণতা

মহশ্বেৰ নওেগ শব্দ ব্যৱহাৰৰ ক্ষত্রেত অত্যন্ত সচতেন আছলি। প্ৰতটিংো শব্দ তওেঁ অৰ্থ, প্ৰসংগ আৰু প্ৰয়ংোজন অনুসৰি ব্যৱহাৰ কৰছিলি। ফলত তওেঁৰ গদ্যত কৃত্ৰমিতা বা অস্বাভাৱকিতা অনুভৱ নহয়।
তওেঁৰ শব্দচয়নে বক্তব্যক অধকি শক্তশিালী আৰু তা□পৰ্যপূৰ্ণ কৰি তংোলে। বষিয়ৰ গাম্ভীৰ্য অনুসৰি শব্দৰ নৰ্বিাচন তওেঁৰ গদ্যৰ এক উল্লখেযংোগ্য গুণ।

৮.লংোকজ উপাদানৰ ব্যৱহাৰ

যদওি তওেঁ মূলতঃ গৱষেণাধৰ্মী গদ্যকাৰ, তথাপি তওেঁৰ গদ্যত অসমৰ লংোকজীৱনৰ স্পন্দন অনুভৱ কৰবি পৰা যায়। প্ৰবাদ-প্ৰবচন, জতুৰা ঠাঁচ, লংোকবশি্বাস আৰু লংোকভাষাৰ সংযত ব্যৱহাৰে তওেঁৰ গদ্যক অধকি সজীৱ কৰি তুলছি।
বশিষেকৈ আত্মজীৱনীমূলক ৰচনাসমূহত এই বশৈষ্ট্যি অধকি স্পষ্টভাৱে দখো যায়।

৯.আত্মজীৱনীমূলক গদ্যৰ বশৈষ্ট্যি

'*মংোৰ জীৱনৰ দীঘ আৰু বাণী*' আদি আত্মজীৱনীমূলক ৰচনাত মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্য এক ভন্নি ৰূপত প্ৰকাশ পাইছ। ইয়াত গৱষেকৰ কঠংোৰতা কছিু হ্ৰাস পাই স্মৃতি, অনুভূতি আৰু ব্যক্তগিত অভজ্ঞিতাৰ আন্তৰকি প্ৰকাশ অধকি গুৰুত্ব লাভ কৰছি।
তথাপি ভাষাৰ শৃংখলাবদ্ধতা, চন্তিাৰ স্বচ্ছতা আৰু বৰ্ণনাৰ পৰপিক্বতা অক্ষুণ্ণ আছ। এইবংোৰ ৰচনাৰ মাজেৰে সইে সময়ৰ অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতবিংো এখন জীৱন্ত ছবি পংোৱা যায়।

১০.সাংস্কৃতকি চতেনা

মহশ্বেৰ নওেগৰ গদ্যত অসমৰ সংস্কৃতবি প্ৰতি গভীৰ অনুৰাগ প্ৰকাশ পাইছ। বষ্যৈণৱ ধৰ্ম, সত্ৰ-সংস্কৃতি, লংোকসাহত্যি, সংগীত, নৃত্য, নাট্যকলা আদি বষিয়ত তওেঁ বস্তিৃত আলংোচনা কৰছি।

তওঁৰ লক্ষ্য আছিল অসমৰ সাংস্কৃতকি ঐতহ্যিৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ উন্মোচন কৰা আৰু ইয়াক বৃহত্তৰ ভাৰতীয় সংস্কৃতৰি সতৈে সংযোগ কৰা চোৱা। এই সাংস্কৃতকি দৃষ্টভিংগীয়ে তওঁৰ গদ্যক অধকি সমৃদ্ধ কৰা তুলছি।

মহশ্বেৰ নওগৰ গদ্যশলৈী তথ্যনষ্ঠিতা, গৱষেণাধৰ্মতিা, যুক্তনিষ্ঠিতা, বজ্ঞৈানকি মনোভাৱ, ঐতহিাসকি চতেনা, বশ্লিষেণধৰ্মতিা, ভাষাৰ পৰশীলন আৰু সাংস্কৃতকি সচতেনতাৰ এক অপূৰ্ব সমন্বয়। তওঁ অসমীয়া গদ্য সাহত্যিক নতুন চন্তিা, নতুন পদ্ধতি আৰু নতুন গাম্ভীৰ্য প্ৰদান কৰছিলি। তওঁৰ লখেনীৰ মাজৰেে অসমীয়া সাহত্যিত গৱষেণামূলক গদ্যৰ এক শক্তশিালী ধাৰা প্ৰতষ্ঠিা লাভ কৰ। সইৈবাৰে মহশ্বেৰ নওগ কৱেল এজন গদ্যকাৰ নহয়; তওঁ অসমীয়া জ্ঞান-সংস্কৃতৰি এজন মহান নৰ্মিাতা। তওঁৰ গদ্যশলৈী আজওি অসমীয়া সাহত্যিৰ ছাত্ৰ, গৱষেক আৰু পাঠকৰ বাৰে এক আদৰ্শ আৰু অনুপ্ৰৰেণাৰ উ□স হচিাপে ৰবিচেতি।

W অগ্রগতি নৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ : মহশ্বেৰ নওগৰ গদ্যশলৈীৰ এটা প্ৰধান বশৈষ্ট্যি কি?

.....
.....

প্রশ্ন নং ৪ : মহশ্বেৰ নওগৰ গদ্যত ঐতহিাসকি চতেনাৰ প্ৰকাশ কনেদেৰে দখো যায়?

.....
.....

.....
.....

2 ৮.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- ড॰ মহশ্বেৰ নওগ যথাৰ্থতে অসম মাতৃৰ এগৰাকী সু-সন্তান, সাধক আৰু নষ্ঠিাৱান স্রষ্টা। লক্ষ্মীনাথ বজেবৰুৱা, বাণীকান্ত কাকতি, ৰৰিঞ্চিকিুমাৰ বৰুৱাৰ সুযোগ্য উত্তৰাধকিাৰী ড॰ মহশ্বেৰ নওগে অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতকি ভাৰতীয় প্ৰক্ষোপটত প্ৰতষ্ঠিা কৰাৰ ক্ষত্রেত আজীৱন কাম কৰি গ'ল। তওঁৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পৰ্কে অধ্যায়টোত বহলাই আলোচনা কৰাৰ লগতে তওঁ ৰচনা কৰা সাহত্যিৰ ইতহিাসখনৰ ৰষিয়ে সম্যক ধাৰণা প্ৰদান কৰা হ'ল।
- গদ্যকাৰ মহশ্বেৰ নওগ আৰু তওঁৰ গদ্যশলৈীৰ বশৈষ্ট্যি সেয়াও জানিলোঁ।

O ৮.৬ অধিক জানিবলৈ

নওগ, মহশ্বেৰ (১৯৬২); অসমীয়া সাহত্যিৰ ৰূপৰখো; বাণী প্ৰকাশ।

নওগ, মহশ্বেৰ (১৯৫৭); পুৰণি অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতি; বাণী প্ৰকাশ।

নওগ, মহশ্বেৰ (১৯৬০); পৰত্রি অসম; বাণী প্ৰকাশ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৫৮); অসমীয়া গীতি সাহিত্য; বাণী প্ৰকাশ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬৭); আধুনিক অসমীয়া সাহিত্য; বাণী প্ৰকাশ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬৭); সাহিত্য সমীক্ষা; বাণী প্ৰকাশ ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৮৮); জীৱনৰ দীঘ আৰু বাণী (আত্মজীৱনী); লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৯৪); নিকা অসমীয়া ভাষা; লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৮৮) ;পাঠ-সমীক্ষা; অসমীয়া বিভাগ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৯৫) ;অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা, ডক্টৰ মহেশ্বৰ নেওগ প্ৰকাশন, ন্যাস পৰিষদৰ হৈ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

বৰা, মহেন্দ্ৰ (সম্পাঃ): মহেশ্বৰ নেওগ ৰচনাৱলী (১ম খণ্ড), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ প্ৰকাশন ন্যাস পৰিষদৰ হৈ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ

শইকীয়া, নগেন (সম্পা.); (১৯৯৩) মহেশ্বৰ নেওগ ৰচনাৱলী ২য় সংস্কৰণ (২য় খণ্ড), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ প্ৰকাশন ন্যাস পৰিষদৰ হৈ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

-- (সংক); (১৯৯৬); মহেশ্বৰ নেওগ ৰচনাৱলী (৩য় খণ্ড), ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ স্মাৰক ন্যাস পৰিষদৰ হৈ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

আলোচনী:

শইকীয়া চন্দ্ৰপ্ৰসাদ (সম্পা.); (১৯৯৫-৯৬) গৰীয়সী, ৩য় বছৰ, ২য়, ৩য় সংখ্যা।

Neog, Maheswar (1965); Sankardeva and His Times: Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam. Gauhati.

K ৮.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : Sankardeva and His Times : Early History of the Vaisnava Faith and Movement in Assam.

২ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম তাঙৰণ প্ৰকাশ হৈছিল ১৯৬২ চনত।

৩ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : মহেশ্বৰ নেওগৰ গদ্যশলীৰ এটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে তথ্যনিষ্ঠতা আৰু গৱেষণাধৰ্মিতা। তেওঁ তথ্য, প্ৰমাণ আৰু যুক্তিৰ আধাৰত বিষয়বস্তু বিশ্লেষণ কৰিছিল।

৪ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : তেওঁ সাহিত্য, সংস্কৃতি আৰু ধৰ্মক ইতিহাস আৰু সমাজৰ সৈতে সম্পৰ্কিত কৰি আলোচনা কৰিছিল। ফলত তেওঁৰ গদ্যত ঐতিহাসিক পটভূমি আৰু সাংস্কৃতিক বিকাশৰ স্পষ্ট চিত্ৰ প্ৰকাশ পাইছে।

M ৮.৮ আহিঁ প্ৰশ্ন

ক) বস্তুধর্মী প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ : তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক—

অ) ডঃ মহেশ্বৰ নেওগৰ জন্ম কেতিয়া আৰু ক'ত হৈছিল ?

আ) মহেশ্বৰ নেওগৰ আত্মজীৱনীৰ নাম কি ?

খ) চুটি প্ৰশ্ন (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ : অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশত ড° মহেশ্বৰ নেওগৰ অৱদান আলোচনা কৰা।

প্ৰশ্ন ২ : ড° মহেশ্বৰ নেওগক সাহিত্যৰ ইতিহাসকাৰ হিচাপে মূল্যায়ন কৰা।

গ) ৰচনাধৰ্মী প্ৰশ্ন (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ : মহেশ্বৰ নেওগৰ গদ্যশৈলীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

প্ৰশ্ন ২ : মহেশ্বৰ নেওগৰ গদ্যত তথ্যনিষ্ঠতা, যুক্তিনিষ্ঠতা আৰু বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভংগীৰ প্ৰকাশ আলোচনা কৰা।